

**Publisher**  
Barna Némethi

**Redactor-șef**  
Péter Demény

**Coordonator**  
Vlad Cristache

**Redactor-șef adjunct**  
Simona Petrișor

**Design**  
Dora Marian

**Imagini**  
Laura Săvuțiu

**Redactori**  
Alexandra Torjoc  
George Cornilă  
Cristina Bălașa

**Editor de poezie**  
Tiberiu Neacșu

**Vânzări**  
Daniel Văduva

**Social Media**  
Iulia Mușat  
Elena Butu  
Miruna Dragne

**Producție**  
Camelia Cucu

#### Colaboratori

Irina Anton, Șerban Axinte, Ștefan Tudor Baci, Sasha Robert Bandi, Petre Barbu, Luminița Bălan, Cătălina Bălan, Mirel Bănică, Vlad Beu, Florin Bican, Ioana Bot, Lavinia Branște, Mircea Buchisceanu, Alexandru Bulucz, Ruxandra Burcescu, Iustin Butnariuc, Anca Chimoiu, Andreea Chiper, Florin Chirculescu, Marius Chivu, Victor Cobuz, Mariana Codruț, Ema Cojocar, Emanuel Copilaș, Bogdan Coșa, Bogdan Crețu, Nichita Danilov, Andrew Davidson-Novosivschi, Marius Deacu, Mona Dîrțu, Andrei Dósa, Vasile Ernu, Norbert Filep, Cristian Fulaș, Tudor Ganea, Oleg Garaz, Octav Gheorghe, Horia Ghibuțiu, Adela Giurgiu, Simona Goșu, Magda Grădinaru, Matei Grămescu, Diana Iepure, Laura T. Ilea, Antonia Ilie, Victor Ilie, Alexandra Ivan, Kato Javakhishvili, Manuela Klenke, Andrei Kurkov, Mihnea Lazăr, Ana-Maria Lucescu, Maria Manolescu, Ciprian Măceșaru, Raluca Mărgescu, Mara Mihai, George Moise, Victor Morozov, Maurice Munteanu, Raluca Nagy, Răzvan Năstase, Mirela Neag, Alex Nedea, Rebeca Oanță, Ana-Maria Olteanu, Maria Orban, Irina Ornea, Pisica Pătrată (Alexandru Ciubotariu), Andrei Petre, Ilja Leonard Pfeijffer, Dana Pîrvan, Alexia Plăcintă, Radu Polizu, Bogdan Popa, Savu Popa, Simona Popescu, Bogdan Răileanu, Adrian Emil Rus, Ana Maria Sandu, Luana Schidu, Carla Schoppel, Horea Sibișteanu, Ioan Stanomir, Moni Stănilă, Viorela Strat, Emilia Șercan, Ovidiu Șimonca, Cristina Ștefan, Livia Ștefan, Cătălin Tolontan, Radu Vancu, Luiza Vasiliu, Carmen Lidia Vidu, Miki Vieru, Can Xue, Isidoros Zourgos

#### Copertă

Fotograf: Barna Némethi | Styling: Ioana Ieremia și Andrei Tudor | Make-up: Raluca Crăciun  
Look: cămașă Zara, trench Balenciaga

CENACLUL  
**MATCA**

Coordonat de Tiberiu Neacșu și Simona Petrișor

**INTERVAL**  
un podcast cultural  
punch

**C.S.V.D.**  
în cărți

**CSVD**  
în filme

Podcasturi coordonate de Laura Săvuțiu  
CSVD în cărți găzduit de Victor Cobuz | CSVD în filme găzduit de Victor Morozov

#### FONDATORI

cărturești

**ART**

curtea veche  
publishing

#### PARTENERI

EDITURA PARALELA 45

**LITERA**

**SIDES**

INSTITUTUL FRANCOFONIC

INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

MUSEUL NAȚIONAL DE ARTĂ CONTEMPORANĂ

VEBANT

GUNCH  
Library

ONE WORLD ROMANIA



Editura Spandugino

#### Publicat de

House of Arrows

Str. Aurel Vlaicu, nr. 35, bloc B, et. 1, ap. 1, sector 2, București

ISSN 2972-2098 | ISSN-L 2972-2098

matcaliterara.ro

 matcaliterara

 @matcaliterara

# MATCA

#08

PRIMĂVARĂ 2025

ESEU	8	<b>A Hot Mess</b> Iulia Mușat			
BILANȚ	12	<b>Aparterre - adresa unui styling perfect</b> Maurice Munteanu			
ESEU	16	<b>Sfânta ignoranță</b> Ciprian Măceșaru			
ESEU	18	<b>Un muzeu pentru ochi</b> Victor Morozov			
		<b>ARTE SCURTE</b>			
ESEU	24	<b>shortissime</b> Cristina Bălașa			
INTERVIU	28	<b>Dialog între Pisica Pătrată și Carla Schoppel</b>			
ESEU	31	<b>Blestemul celor trei minute sau mai aveți răbdare cu Mahler?</b> Oleg Garaz			
ESEU	36	<b>Puternicele (chiar dacă freatice) demersuri</b> Simona Popescu			
BILANȚ	40	<b>Laconici au fost, laconici sunt încă</b> Raluca Nagy, Vlad Beu și Marius Deacu			
ESEU	46	<b>Opera de artă în era productibilității artificiale</b> Marius Chivu			
ESEU	52	<b>Fals tratat de traductologie intergalactică</b> Florin Bican			
REPORTAJ	55	<b>Ferestrele întredeschise</b> Péter Demény			
ESEU	58	<b>Unde se duc cărțile vechi, când se duc?</b> Ioana Bot			
INTERVIU	60	<b>Dialog între Isidoros Zourgos și Ana-Maria Lucescu</b>			
FICȚIUNE	65	<b>Câteva nopți și încă una</b> Isidoros Zourgos			
FICȚIUNE	69	<b>Orfanii</b> Florin Chirculescu			
FICȚIUNE	74	<b>Alcibiade</b> Ilja Leonard Pfeijffer			
FICȚIUNE	79	<b>Paradis</b> Radu Vancu			
FICȚIUNE	82	<b>Dragostea în noul mileniu</b> Can Xue			
FICȚIUNE	87	<b>Insulamea</b> Mircea Buchiseanu			
INTERVIU	96	<b>Dialog între Andrei Kurkov, Diana Iepure și Cătălina Bălan</b>			
					<b>PROZĂ DUPĂDOUĂMIISTĂ</b>
INTERVIU	103	<b>Dialog între Lavinia Braniște și Bogdan Coșa</b>			
FICȚIUNE	112	<b>Camping</b> Lavinia Braniște			
ESEU	118	<b>Proza scurtă</b> Bogdan Crețu			
ESEU	121	<b>Individualitatea ca alienare</b> Șerban Axinte			
ESEU	125	<b>Proza ultimilor 15 ani dincolo și dincoace de douămiism</b> Victor Cobuz			
ANCHETĂ	129	<b>Literatura română contemporană și postdouămiismul, din perspectiva a 12 scriitori și scriitoare</b> Horea Sibișteanu			
RUBRICĂ	138	<b>Episodul VI – Calea Moșilor nouă, pe la Foișorul de Foc, cu Adina Popescu</b> Ema Cojocaru			
RUBRICĂ	144	<b>Să nu te trezești în trenul de Oswięcim</b> George Cornilă			
					<b>RE-ROMÂNIA</b>
ESEU	148	<b>Capitolul 01: Harta necunoscută</b> Carmen Lidia Vidu			
JURNAL DE CĂLĂTORIE	152	<b>România mea orientală</b> Vasile Ernu			
JURNAL DE CĂLĂTORIE	157	<b>Gastronomie și locuri de cazare în România contemporană</b> Mirel Bănică			
JURNAL DE CĂLĂTORIE	159	<b>Un Maramureș în upstate New York</b> Radu Polizu			
					<b>POLITICOSUL 2024</b>
ANCHETĂ	166	<b>Prezidențialele, sub lupa presei „Democrația este într-un pericol existențial”</b> Horia Ghibuțiu			
ANCHETĂ	174	<b>Scriitorii și alegerile din România</b> Ovidiu Șimonca			
FICȚIUNE	180	<b>Pre-fața unui fenomen care s-a întâmplat deja</b> Bogdan Popa			
POEME	185	<b>Kato Javakhishvili, Andrew Davidson-Novosivschei</b> Ștefan Tudor Baciu			
POEME	190	<b>Cenaclul Matca</b> Alexandra Ivan, Maria Ciurea, Rebeca Oanță, Ana-Maria Olteanu, Matei Grănescu, Miki Vieru, Antonia Ilie, Viorela Strat, Mara Mihai, Alexia Plăcintă			
RUBRICĂ	198	<b>Cronici de film</b> Andreea Chiper			
RUBRICĂ	200	<b>Smântânci Tiribaboi #8</b> de Anca-Maria Pănoiu			
	202	<b>Cronici de carte</b>			
BILANȚ	212	<b>Raftul librarului</b> Irina Ornea			

# Plăcerea construirii

PÉTER DEMÉNY

Nimic nu este întâmplător. Atunci când stabilim cu cine vom publica interviul de pe copertă, începem să redactăm o secțiune în jurul persoanei respective. Lavinia Braniște, fiind un nume de referință în proza românească contemporană, ne-a inspirat să consacram un calup acestui gen literar, care s-a renăscut în ultimul timp și a adus culturii românești numeroși autori valoroși – asta am încercat să facem în „Proză dupădouămiistă“. Alături de romanele în care cititorul se poate cufunda, povestirile au devenit un apanaj literar pentru mulți, poate pentru că, așa cum spune Márquez, acestea sunt ca dragostea: le poți strica doar o dată. Intensitatea și pasiunea se întâlnesc într-un mod miraculos în ele. Cititorul poate decide singur cum percepe textele incluse în secțiunea noastră de ficțiune.

În paginile revistei *Matca* veți regăsi și secțiunea intitulată „Arte scurte“, unde am invitat autorii să vorbească despre genurile și formele scurte din muzică, arte plastice și alte domenii. Această formă artistică, existentă dintotdeauna, pare să se fi amplificat în prezent, având un ecou mult mai puternic.

„Re-România“ este o încercare de a vorbi despre țara noastră în totalitatea ei: atât ca spațiu geografic, cu variatele sale forme de relief, cât și ca teritoriu cultural, ce include regiuni fascinante asupra cărora merită să reflectăm. În acest cadru, călătorul poate descoperi fenomene curioase, peisaje captivante și stări psihologice diverse, pe care orașele și satele le oglindesc în mod diferit.

Secțiunea „Politicosul 2024“ conține analize despre direcțiile în care ne-am îndreptat în ultima perioadă, ca cetățeni români și ca oameni. Acest calup își propune să meargă mai în profunzime, dincolo de stratul epidermic al comentariului publicistic de moment, oferind o înțelegere mai clară a fenomenelor și o posibilă anticipare a direcțiilor viitoare.

Acestea sunt doar câteva dintre secțiunile pe care le puteți citi alături de rubricile deja consacrate – interviuri, ficțiune, cronici plastice, recenzii, Cenaclul *Matca*. În plus, ne continuăm activitatea editorială: probabil ați aflat deja despre primul volum din imprimul nostru, *Cum scriem*, de Cristian Fulaș. În același timp, în momentul redactării acestui text, programăm o discuție despre numărul 8, pe care îl pregătim de tipar, dar și despre numărul 9, pe care deja începem să-l conturăm.

*Matca is a never-ending pleasure.*

**M**

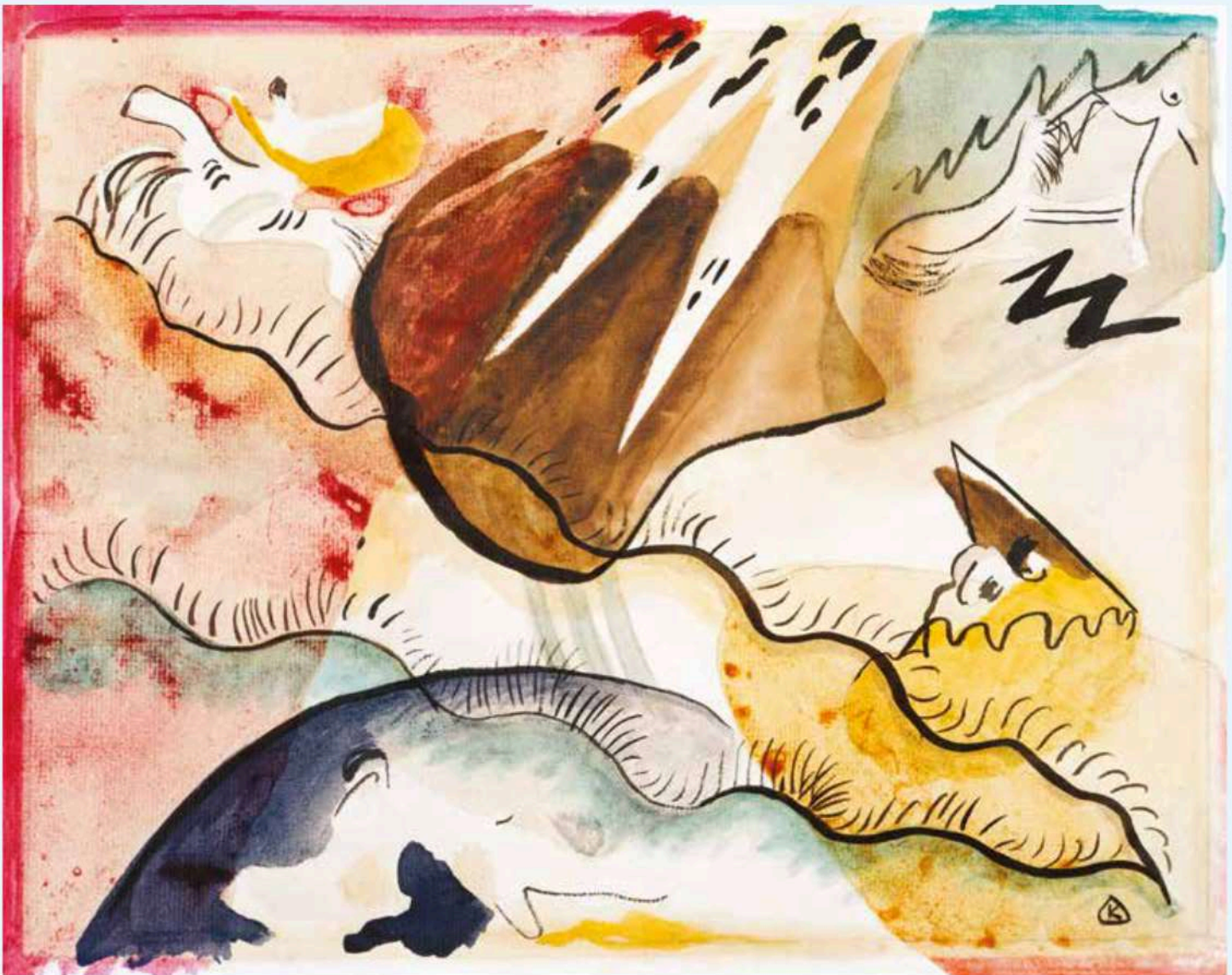
# ARTE SCURTE

Timpul, poate azi mai mult decât oricând *aproustian*, ne mișcă de la o coordonată a lecturii la alta, într-un spațiu din ce în ce mai colectiv. Rubrica de față vine să completeze formele de artă cu rizomii „de ieri și de azi” bineveniți, când conținutul este succint pur și simplu pentru că nu are nevoie de mai mult, pentru că nu cere mai mult și pentru că nu acceptă decât ce-i este indispensabil sieși.

De la text la imagine, de la notă la sunet, de la literă la vorbă și de la imaginar la factual, *Arte scurte* aduce laolaltă ce este necesar: esențele. Și pentru ele ajunge calitatea, cantitatea fiind aici o măsură în plus. Rămâne (cel puțin) la fel de relevant conținutul și mai mult de atât, întorcându-ne la componenta temporală a artei, privitorul ajunge mai repede la viața imaginii, la sinele textului și în definitiv, la el însuși.

# shortissime

CRISTINA BĂLAȘA



Rain Landscape, Wassily Kandinsky, 1911

## u n u

### despre vispo

#### #MIGUEL JIMENEZ, PRESENSES 5C DIN SERIA PRESENCES

Încep cu întrebarea *câte forme are sensul și cât de mult contează unul pentru o imagine textuală sau un text vizual*. Și am ales așa nu pentru a propune un răspuns, ci pentru a mă îndepărta de o variantă sau alta a lui. Jimenez captivează aici printr-o anatomie a literei, un fel de substituție a universalilor, în primă fază, de care se ajută pentru a înstrăina privitorul de felul în care folosește limbajul. Structural, dar plin de contrarii, cel care vede nu poate decât să adauge scurt *este textul o extensie a imaginii sau imaginea una a textului?*

#### #KLAUS PETER DENKER, A

De la conotație la denotație și invers (!), poezia vizuală a lui Denker frizează conținutul. Aparent plină de indicații, poezia refuză un traseu interpretativ deja controlat, de fapt, și mizează pe ludic, improvizație și variabile ale semnificației. Cel mai mult mă atrage că înstrăinează și apropie în același timp cititorul de mult intriganta compoziție într-atât de închisă și, totuși, atât de deschisă, încât orice luare de poziție ar avea el nu face decât să-și apropie imaginarul.

#### #JO COOK, TEMPLATES & TEXT

Eu zic și așa:

Punct, (punct, punct). Și de la capăt:

Rețea – Simțuri – Precizie – Linii – Maciunas –  
Industrial – *Construction* 1914

Punct, (punct, punct). Și de la capăt:

Coming out of my eyes – Portativ – Unde – Disrupție  
– Arie – Nu – Figură

Punct, (punct, punct). Și de la capăt:

Cheie – Spațiu – Instrument – Subiect – Capete –  
Corp – Sunet

Poemul lui Jo Cook este un cumul de hărți singulare. Punct, (punct, punct) și de la capăt?

DA, (DA, DA).

#### #REA NIKONOVA, TEXTES DETACHES

Pre-textul și post-textul aduse laolaltă joacă dublul lui Antonin Artaud. Săgeți (maleabile) sunt defamiliarizate și eu nu mai pot să văd altceva decât cablurile unui circuit față de care tot ce îmi doresc este să-și înceteze circuitul; ele nu conectează textul de imagine, ci separă o sursă de cealaltă (și cuvântul de o unitate a lui). Rea îl separă pe Antonin de Artaud și pe ea de amândoi.

#### #EDWARD KULEMIN, VELO-LOVE

Poezia lui vizuală este un alt fel de a spune că poezia înseși este echilibrul per se, fără ca măcar aglomerația de cuvinte indescifrabile, suprapuse cel mai mult în centrul ei (de greutate), să se apropie câtuși de puțin de o limpezime care ar putea folosi unei asemenea convingeri. Bicicleta, corpul și cuvântul, vortextul mult dorit de Kulemin pentru a pune totul în mișcare.

#### #HELEN WHITE, INVISIBLE IN

Mult mai accesibil, mai recognoscibil, conținutul propus de Helen White rămâne mai aproape semantic de cititor decât conținuturile observate până acum. Fără atracție pentru deconstrucție sau pentru o anulare totală a referentului, poeta acceptă să păstreze dualitatea între ființă și cuvânt. Corpul în mijlocul limbajului (și/sau corpul limbajului însuși) transferă sens de la o structură la alta, așa natural încât parcă e contrafactual să rămână insular. *Going through the notions can be called dancing.*

#### #DEREK BEAULIEU, UNTITLED (FOR NATALEE & JEREMY)

Nu-mi este neapărat clar dacă, renunțând la orice funcție lingvistică, mai poate fi vorba despre *vispo*. Sau poate că tocmai o diluare a intrinsecului poeticii ar permite o așa extinsă întrebuințare a ei. Oricum ar fi, privirea mea aici rămâne la ceea ce pare a fi întocmai organul limbajului vispual: prezența ca stranietate, jocul de-a necunoscutul și neobișnuitul ca familiarul.

## #JUDITH COPITHORNE, THE LETTER O

Primul lucru în mintea mea, uitându-mă la poemul-imaginar al lui Judith, sunt liniile de inocență ale lui Agnes Martin. Așa o stare eterică îmi dau și ele, și ușurătatea literei o încât nu vreau să clipesc și privirea credulă să mi se termine. Dar la o recitare, tensiunea recurenței devine evidentă. Dispersarea comunicării și absența unui receptor sau prezența unuia numai în afara unui canal de comunicare se respiră greu. Este admirabil câtă forță are litera o în solitudine și copleșitor cât de inutilă i-ar fi o apertură.

## #DESPINA KANNAOUROU, FONOTAIP SYSTEM

Iată, în corpul nostru, un prim *vispo* scris în jurul sunetelor, de limbă sau reale, unde vocea care le spune este întocmai cititorul. Un poetic al fonologiei, în primul rând, sau altfel spus încă o ramificație a artei scurte înspre dialoguri prietenoase cu participantul-poet, participatul-vispo și participantul-cititor. De data aceasta, canalul de comunicare permite un cod comun între participanți, cu instrucțiuni de articulare a sunetelor și un organism complet de producere a lor.

## #W. MARK SUTHERLAND, SYNTAXI

Poate, cel mai structurat concept vizual dintre toate comentate aici este *Syntaxi* al lui Sutherland; așa cum sugerează și titlul, poemul joacă o sintaxă geografică (implicit o specie de geografie literară), niște trasee de limbaj printre spații cotidiene clar delimitate și la fel de clar denumite. De-un real impact sunt blackout-urile, zonele moarte ale legăturii dintre cititor/privitor și obiectul privirii, întunericul clinic unde totul se oprește și nimic nu ajunge la nimic.

## #SCOTT HELMES, HAIKU

Se cuvine să așteptăm un tradițional 5-7-5 de la Scott Helmes și al său haiku? În paranteză, când se face tranziția de la un medium la altul cât de legitim este să se păstreze specificul? Își cere noul medium structura de sine suficient de mult încă să i se recunoască originile ca fiind de sine stătătoare? Statu-quo-ul haikuului de față nu e de găsit în niciun alt haiku sau gen de poezie scurtă, cu toate că instrumentarul lui principal este titlul. *Kireji*-ul său propriu, liniile („de punctuație“) dintre o silabă vizuală și alta, în mod contrar, separă și atrag totodată cele două silabe ale celor trei versuri.

# d o i

## despre două scurtmetraje și mai scurte

### THE FISH AND I, R. BABAĞ HABIBIFAR, 2014. DURATĂ: 1 MIN. ȘI 39 DE SECUNDE

Nu. Despre montaj, cadre, unghiuri, lumini și altele tehnice nu voi scrie aici, ci despre simpla emoție a narațiunii, despre marele detaliu al mâinilor care-și caută în mod dezechilibrat prietenul printre cioburile de acvariu spart și demolatoarea iminentă a morții, cuvintele înghițite și singurătatea înăbușitoare, reculul gestului de a salva tot ce mai rămăsese de salvat, timpul pe care nu-l avem și firescul de a nu mai putea face nimic pentru ne păcăli.

Nu. Despre premii, festivaluri, recenzii, alte filme de ale lui nu acum, doar despre podeaua plină de apă și peștișorul vârandu-se organic sub mâna personajului uman, căldura de a-ți avea corpul protejat de mâna care trebuie și tăcerea, tăcerea înecăcioasă de a fi fost la un pas să n-o mai simți. Și vina, care râcăie încontinuu craniul.

### SEDUCE ME: NOAH'S ARK, R. ISABELLA ROSSELLINI, 2010. DURATĂ: 3 MIN.

Prin urmare, cum? Predominant, scurtmetrajul prezintă discrepanța dintre episodul biblic despre speciile de vietăți salvate de Noe pe arca lui și natura așa cum este, cu exemple din regnul animal de comportamente sexuale non-tradiționale. O fabulă percutantă, cu abordare teatrală, dar cu o miză reală, cu roluri interpretate complementar unul cu altul, într-o narațiune liniară, coerentă și omogenă.

**M**

*Cristina Bălașa – știe să trăiască mai mult în literatură decât oriunde altundeva. Absolventă de Litere, la UNIBUC, studiază acum imaginea la CESI dintr-o nevoie de mai mult. Își scrie romanul de debut, poezia, învață să fotografieze și face puzzle-uri cu elefanți.*

# PROZĂ DUPĂ DOUĂMIISTĂ

Principala provocare în definirea postdouămiismului derivă din caracterul proteic al acestuia. Dacă douămiismul a propus o delimitare clară față de generațiile anterioare și a avut destulă coeziune încât să poată fi considerat nu doar o paradigmă, ci poate chiar un curent literar, ceea ce s-a scris în următorul deceniu și jumătate, în spiritul posttranziției și al unei realități în schimbare accelerată, neurmând un crez asumat, reflectă, tematic și stilistic, diversitatea experiențială făcută posibilă de noua societate.

Tocmai această varietate ne-am propus s-o explorăm în dosarul de față, care cuprinde, pe lângă necesare eseuri critice semnate de Șerban Axinte, Victor Cobuz și Bogdan Crețu, un dialog revelator între Lavinia Braniște și Bogdan Coșa, completat de un fragment din noul roman *Camping*, precum și o anchetă condusă de Horea Sibișteanu, la care au fost invitați să participe 12 scriitori și scriitoare alăturați sub eticheta mai degrabă cronologică decât stilistică a postdouămiismului.

# „Îmi plac mult oamenii care-și termină frazele”

DIALOG ÎNTRE LAVINIA BRANIȘTE  
ȘI BOGDAN COȘA

FOTOGRAFII: BARNA NÉMETHI

STYLING: IOANA IEREMIA ȘI ANDREI TUDOR | MAKE-UP: RALUCA CRĂCIUN

Nu m-am ferit să o spun niciodată, fie că eram împreună pe aceeași scenă, fie că pedalam prin pădure și vorbeam cu vreo amică despre meseria asta veche și atât de ciudată a noastră: Lavinia Braniște este, da, una dintre cele mai talentate scriitoare din România, dar partea și mai interesantă e că ceea ce am văzut până acum pare a fi doar vârful aisbergului. Chiar dacă vorbim deja despre zeci de cărți pentru copii, romane, volume de povestiri și de poezii - publicate de Lavinia Braniște până la 40 de ani, în prima jumătate a vieții, cum se zice -, de o literatură încă de la început echilibrată, matură, atingând cu delicatețe și considerație profunzimi inconfortabile - în special grație umorului ei tot mai specific, mai surprinzător, care ar merita în sine o pagină separată -, intuiția mea este că perioada ei de creație, de creație „adevărată”, lipsită de majoritatea inhibițiilor contextuale, de frânele interioare, abia începe să se întrevadă. (Și scriu asta cu o căldură egalată poate doar de fiorii entuziasmului, pentru că abia aștept să o mărturisesc.)

**Cine ești tu, Lavinia Braniște, ce e cu adevărat important pentru tine? Ce te-nfurie? De ce ți-e frică?**

Mă amuză că începem cu spaime și furii, poate astea sunt cele care caracterizează cel mai bine un om, până la urmă, poate sunt repere mai clare decât pasiunile și se construiește mai clar (o viață) ocolindu-le.

**M-am gândit la cei care citesc doar primele rânduri dintr-un articol; am zis să nu-i pierdem cu politețuri.**

Ideile și sentimentele mele față de viață și de lume se tot schimbă – îmi place să folosesc sintagma asta, „idei și sentimente“, e de când eram la școală, în primară (sau poate început de gimnaziu?) și ni se cerea să scoatem idei și sentimente dintr-un text. Cred că acum cel mai tare mă sperie gândul că la un moment dat n-o să mă mai țină capul să fac munca pe care o fac, o să intru într-un blocaj intelectual sau o să devin brusc foarte înceată sau n-o să mai fiu capabilă să mai inventez nimic, pentru că mă ocup mult cu inventatul și odată cu înaintarea în vârstă chestia asta devine din ce în ce mai complicată. Sau poate sunt pur și simplu obosită, iar după ce-mi trece oboseala o să-mi fie frică de altceva.

Despre furii, nu știu ce să zic. Interacțiunile cu statul continuă să fie o sursă nesecată de stres, de exemplu. Cel mai recent episod de furie maximă a fost la ANAF Sector 6, acum vreo două luni. Am fost cu programare online, în prima mea incursiune fizică, să zic așa. După ce am întrebat pe la trei uși unde să mă duc cu programarea online, m-au pus să iau număr de ordine și să stau la o coadă de 24 de persoane ca să anunț la un gemuleț să iasă inspectorul. Am început să clocotesc de nervi, am luat numărul de ordine, am ieșit afară să plâng puțin și după aia am intrat înapoi și m-am așezat la rând. Mi-a părut rău imediat după ANAF-ul de la Brăila (mi-am schimbat buletinul doar ca să pot vota la locale aici, dar cred că mă duc înapoi la mama să mă ia în spațiu), unde era mult mai calmă și mai civilizată treaba. Primisem o notificare legată de o declarație de acum cinci ani, aveam și o plată rătăcită în sistem și mi-a picat o inspecție care mi-a dat tot felul de informații eronate, dovadă că pentru unii de la ANAF lucrătorul cultural independent e în continuare un OZN.

Tot la ANAF eram și eu în timpul ăsta, la Brașov, e drept, unde trebuia a fost „calmă și civilizată“, dar nici așa n-am scăpat ușor: a trebuit să mă duc de trei ori în audiență la același inspector, evident, pentru aceeași problemă – și tot în calitate de OZN. (Doar ca să fiu în cele din urmă sfătuit să apelez la serviciile unui contabil și la cele ale unui avocat. Și-apoi să mă-ntorc.)

Ce e cel mai ciudat de fapt e că această experiență mi-a adus aminte de tinerețe. De acum douăzeci de ani, când pierdeam mult mai mult timp pe la cozi la ghișee și interacțiunile cu statul erau în marea lor majoritate așa, abrazive și epuizante, pierdeai câte o zi întreagă pe acolo și nu rezolvai nimic. S-au schimbat multe între timp (nu și la Sectorul 6), dar cred că aceste instituții sunt în continuare mari generatoare de furie cetățenească.

Altfel, cred că duc o viață destul de salubă emoțional, m-am înconjurat de oameni OK, fac lucruri care-mi plac, iar când mai apare câte ceva dubios, știu că trece repede sau că pot ocoli. Deci importanți sunt oamenii din jurul meu, în primul rând, apoi munca pe care o fac și modurile în care pot fenta perioadele de stres. La „cine sunt“ nu știu să răspund, se vede mai bine din afară.

**Martin Amis zicea că „romanele se nasc din îngrijorare îndelung dospită și ignorată, din îngrijorare mută“. Din ce se nasc romanele tale, ai reușit să-ți dai seama? (Mă rog, „nasc“.)**

Pornesc de obicei de la personaje pe care încep să le „văd“, cu care petrec mult timp în minte și despre care simt la un moment dat că le pot duce la cursă lungă, pot să le trec prin niște situații în care știu cum ar răspunde. Cred că protagonistul (în fine, mai degrabă protagonista, până acum) este elementul cel mai important când începe să mi se înșurubeze în cap o carte sau o povestire.

**Există ceva despre care nu poți (încă) să scrii, deși ai vrea să o poți face? Există lucruri care nu îți plac, despre care simți că nu-ți ies în totalitate când vine vorba de scrisul tău?**

Mi-ar plăcea să mă desprind un pic de realitate, dar încă nu-mi dau seama cum aș putea să fac asta sau dacă e ceva ce merită încercat, dacă nu cumva e drumul sigur către un mare eșec, ceva caraghios sau kitschos. De asemenea, mi-ar plăcea să recuperez ceva din umorul primelor cărți, pe care simt că l-am pierdut într-o oarecare măsură, în sensul că nu prea îl mai vede lumea, deși eu cumva îl simt și-l pun acolo. În rest, da, sunt o grămadă de lucruri care nu-mi ies sau nu-mi plac, dar nu vreau să-mi fac aici autocritica (o fac destul în cap), plus că mi-au zis prietenii să nu mă mai dezvălui atât de ezitantă și nesigură, că nu-i frumos, oamenilor le place să vadă scriitori care știu calea.

**Să știi că înclin să le dau dreptate prietenilor tăi, și mie îmi place să văd asta, chiar dacă calea lor nu-i și calea mea.**

Revenind, cum te raportezi la textele tale publicate, se întâmplă să-ți recitești prozele mai vechi, ai făcut-o vreodată? Dacă da, ce senzație ți-au lăsat? Le leagă un fir roșu? Îți lasă impresia aceleiași voci, una care se maturizează, cum mi s-a-ntâmplat mie să intuiască atunci când am avut ocazia să ți le recitesc? Sau pentru tine sunt treburi în mod categoric distincte?

Le citesc atunci când sunt nevoită să le citesc, în general pentru evenimente sau când trebuie să extrag fragmente pentru vreun festival unde trebuie tradus ceva pe o anumită temă etc. Ne-am întâlnit recent la un Street Delivery la Brașov, unde am citit din *Interior zero* (care a apărut în 2016) ceva despre imobiliare (oare asta era tema?) și mă îngrozeam citind.

# Literatura română contemporană și postdouămiismul, din perspectiva a 12 scriitori și scriitoare

O etichetă mai degrabă cronologică decât una stilistică

HOREA SIBIȘTEANU

Acum aproape șase ani, mi-a scris Alex Ciorogar să mă invite să trimit un text pentru un grupaj pe care voia să îl publice în revista *Steaua*. Câteva luni mai târziu, mă aflam în Cluj, la final de turneu de lansare a volumului meu de proză scurtă *Fetiș* și primeam de la Alex un exemplar al revistei. Atunci am văzut pentru prima dată conceptul de postdouămiism, în ancheta pe care el o numea: „Dincolo de douămiism. Proză românească extrem-contemporană”. Am mai văzut apoi conceptul la Mihai Iovănel, Claudiu Komartin, Radu Vancu sau Răzvan Țupa. În proză se vorbește mult despre generația cursanților de „Creative writing” și mai puțin de postdouămiism. Conceptul e mai des întâlnit în critica de poezie. De aceea am vrut să știu părerea a șase autoare și șase autori care fac parte din această generație, rugându-i să îmi răspundă la trei întrebări.

Generațiile actuale au fugit mereu de etichete dar, în același timp, au simțit nevoia de apartenență la un grup. Simți că faci parte dintr-o generație literară anume? Dacă da, care ar fi trăsătura comună a acestei generații, din punctul tău de vedere?

**RUXANDRA BURCESCU:** În primul rând, cred că este cea mai eterogenă generație literară, iar treaba asta e atât un avantaj, cât și un dezavantaj. Nu mai avem (și sper că nu o să avem, deși viitorul nu sună precum un clopoțel de cleștar) constrângerile unui sistem totalitar, suntem liberi să abordăm orice teme ne interesează, nu există cenzură și am ieșit de sub umbra unei tranziții adesea violente și, uneori, dezamăgitoare.

Iar toate astea se pot citi și ca avantaje, dar și ca dezavantaje. Iubesc libertatea și nu îmi imaginez o viață în care nu mă bucur de ea – dar, pe de altă parte, anumite constrângeri te obligă să reimaginezi și să regândești în moduri în care n-ai face-o în lipsa lor.

Pe urmă, o trăsătură comună a acestei generații e că cei mai mulți dintre noi nu sunt filologi. Sigur, există scriitori

pentru care treaba asta reprezintă o nemulțumire profundă – am auzit de n ori discursul că n-ar trebui să se permită accesul celor veniți „din afară”, că n-avem consistență și tradiție în lectură, că ne lipsește înțelegerea critică etc. Marin Preda, spre exemplu, nu a avut niciodată studii superioare, ca o paranteză.

Revenind, însă, mi-ar plăcea să discutăm și despre aspectele lăsate pe dinafară, cu eleganță. Admiterea la Facultatea de Litere presupunea, în generațiile douămiștilor, nouăzeciștilor și optzeciștilor, un examen greu și o concurență foarte mare. În prezent, admiterea se face pe baza dosarului, iar departajarea candidaților se face pe baza diplomei de bacalaureat. Din ce am văzut, anul trecut, ultima medie de intrare a fost 6.35.

Ca atare, am mari rezerve în a-mi imagina că Facultatea de Litere mai este azi aceeași facultate pe care au făcut-o părinții mei sau generații întregi de scriitori pe care îi admir și îi citesc cu plăcere.

Iar dincolo de asta, suntem, mare parte dintre noi, și generația cursurilor de *creative writing* – și, dincolo de toate criticile și prejudecățile care planează asupra cursurilor (și

aș umple o *Matca* întreagă demontându-le), cursurile oferă o bază teoretică și practică extraordinară, iar treaba asta se vede cu ochiul liber.

**GEORGE CORNILĂ:** Nevoia de apartenență este atavică. Oricât caz am face de spiritul nostru independent, nu-i putem nega înrâurirea asupra noastră. Eu am debutat în 2007, așa că dacă ar fi să ne luăm după perioadă, aș putea fi considerat un douămiist, însă dacă ne gândim la teme și stil sunt departe de a fi unul. Postdouămiismul nu e un curent literar propriu-zis, măcar atât e clar, ci mai degrabă un fenomen marcat de un polimorfism care contrastează cu coeziunea tematică și stilistică a douămiismului. Cred că reprezentăm o generație aparte, însă lipsită de un ancoraj solid. Nu vreau să spun că suntem o generație în derivă, ci doar una care nu și-a construit încă o identitate. Cumva în spiritul vremurilor.

Citind atâtea memorii și jurnale, în plan personal am simțit mereu nevoia prietenilor literare, a unui grup de oameni, din aceeași generație sau nu, cu care să pot discuta pe larg cărți și idei. Deloc surprinzător, cei cu care mă întâlnesc periodic pentru a pierde șirul orelor și al berilor aparțin aceleiași generații – suntem încă tinerii scriitori ai zilelor noastre, cei despre care încă nu se poate spune nici că s-au împlinit, nici că s-au ratat, nerăbdători, ambițioși, jonglând cu slujbe corporatiste și cu tumultul vieții literare, mușcând mereu mai mult decât putem mesteca, din grozava teamă de a nu ne irosi, căci parcă am început să credem din nou în literatura demitizată de predecesorii noștri.

**ANCA CHIMOIU:** Sunt lucruri diferite, cred: eticheta are ceva superficial și eventual peiorativ, apartenența la un grup ține de o nevoie umană vitală. Dacă nu faci parte dintr-un grup, nu prea exiști. O generație include în general mai multe grupuri, chiar mai multe curente literare. Să zicem că mă consider o scriitoare postdouămiistă, iar eticheta asta e mai degrabă una cronologică decât una stilistică. Avem înaintea (cel puțin) trei generații distincte de scriitori: optzeciștii, nouăzeciștii, douămiștii, care s-au format în jurul unor cenacluri literare și au primit validarea de acolo. Poate că tocmai asta e diferența: literatura postdouămiistă asimilează generațiile anterioare și nu se situează în adversitate față de vreuna dintre ele. Vine ca o continuare cronologică firească și, surprinzător, include la rândul ei scriitori foarte tineri sau alții care ar fi putut face parte dintr-o generație literară anterioară, dacă ar fi avut ocazia să deuteze într-o altă epocă. Este, din punctul meu de vedere, o literatură aflată în căutarea dreptului pierdut la exprimare, preocupată mai mult de scrisul în sine decât de revendicarea la un curent sau altul, la un cenaclu sau altul, la un mentor sau altul.

**BOGDAN COȘA:** Nu cred că a fugit nimeni de etichete, etichetele sunt cele care au rămas în trecut – pur și simplu și la fel de firesc ca pronumele de politețe. Lumea s-a schimbat enorm în ultimii douăzeci de ani: Internet de mare viteză în buzunar,

UE, social media ș.a. Fiecare dintre noi, inclusiv criticii și istoricii literari, am găsit lucruri infinit mai interesante de făcut decât să vedem ce ne leagă și ce ne desparte – trebuie să recunoaștem că e nevoie și de timp, și de lipsa notificărilor și a deadline-urilor și a scandalurilor de o zi ca să începi să brodezi, pe jumătate speculând, pe jumătate mustăcind cu colegii de breaslă la o apă minerală (la Neptun sau la Sinaia), o mică mitologie în jurul unor scriitoare și scriitori născuți mai mult sau mai puțin în aceeași perioadă. E o treabă care necesită mai mult decât un strop de plictiseală. Un moment mort la o masă întinsă și cel puțin o persoană care să zică, *OK, dac-ar fi să naufragiați pe o insulă pustie, ce carte apărută în ultimii douăzeci de ani v-ar plăcea să aveți cu voi și de ce?*

Revenind, aș zice că fac parte din generația literară care trăiește acum; că-s contemporan și cu Gabriela Adameșteanu, și cu Lavinia Braniște, și cu Augustin Cupșa sau Alex Văsieș, și cu Andrei Codrescu. Și chiar am vorbit recent cu fiecare dintre ei, despre tenis și fotbal, dar și despre moarte, și uneori am făcut-o în timp ce eram lungit în patul meu, bănuind că și ei erau tot în pijamale. Așa că, iată, asta e trăsătura noastră comună, și anume că atâta timp cât rămânem în viață suntem la două secunde distanță unul de celălalt. E ceva ce nicio altă generație n-a mai întâlnit.

**MARIA MANOLESCU:** Eu sunt născută în 1980 și am debutat în 2006 și în proză, și în teatru. Dacă în teatru m-am afiliat de la început unui grup numit *dramAcum*, unde eram împreună cu oameni din aceeași generație din toate punctele de vedere – majoritatea avem până în 27 de ani, debutam în același timp, eram interesați de aceeași reprezentare crudă și directă a realității noastre, un fel de *in-her-face theatre* cu față autohtonă, în literatură eu nu am simțit asta. Mă simțeam, poate, parte din valul primilor autori români publicați la Polirom. Și mă recunoșteam, uneori cu nemulțumire, în etichete folosite în acea perioadă, cum erau mizerabilismul, teribilismul, anti-elitismul (despre care se spunea că le practicam atunci și în teatru). Și cred că da, cred că le practicam cu o inconștiență și o voluptate a vârstei care m-au făcut să scriu lucruri care acum îmi par uneori stridente, dar pe care le celebraz pentru că au contribuit la faptul că pentru mine, și acum, literatura e o zonă de libertate. Apropo de libertate și de generație, mi-am amintit de *Revista Noua Literatură*, apărută în 2006 – să am o rubrică acolo m-a făcut uneori, da, să mă simt parte dintr-o generație literară.

**ANDREI DÓSA:** Nu, nu cred că fac parte dintr-o generație. Sunt contemporan cu Ileana Mălăncioiu, dar și cu Irina Francisca Ion, cu Gabriela Adameșteanu, dar și cu Augustin Cupșa. Și, în mod tulburător, sunt contemporan cu ChatGPT.

**RALUCA NAGY:** În descrierea mea de la profilul de Facebook/ Meta, am pus „postdouămiistă” în ziua în care am văzut eticheta într-un articol de ale criticului Mihai Iovănel, dacă bine țin minte – era în pandemie și totul pare amestecat. Și tu

# RE-ROMÂNIA

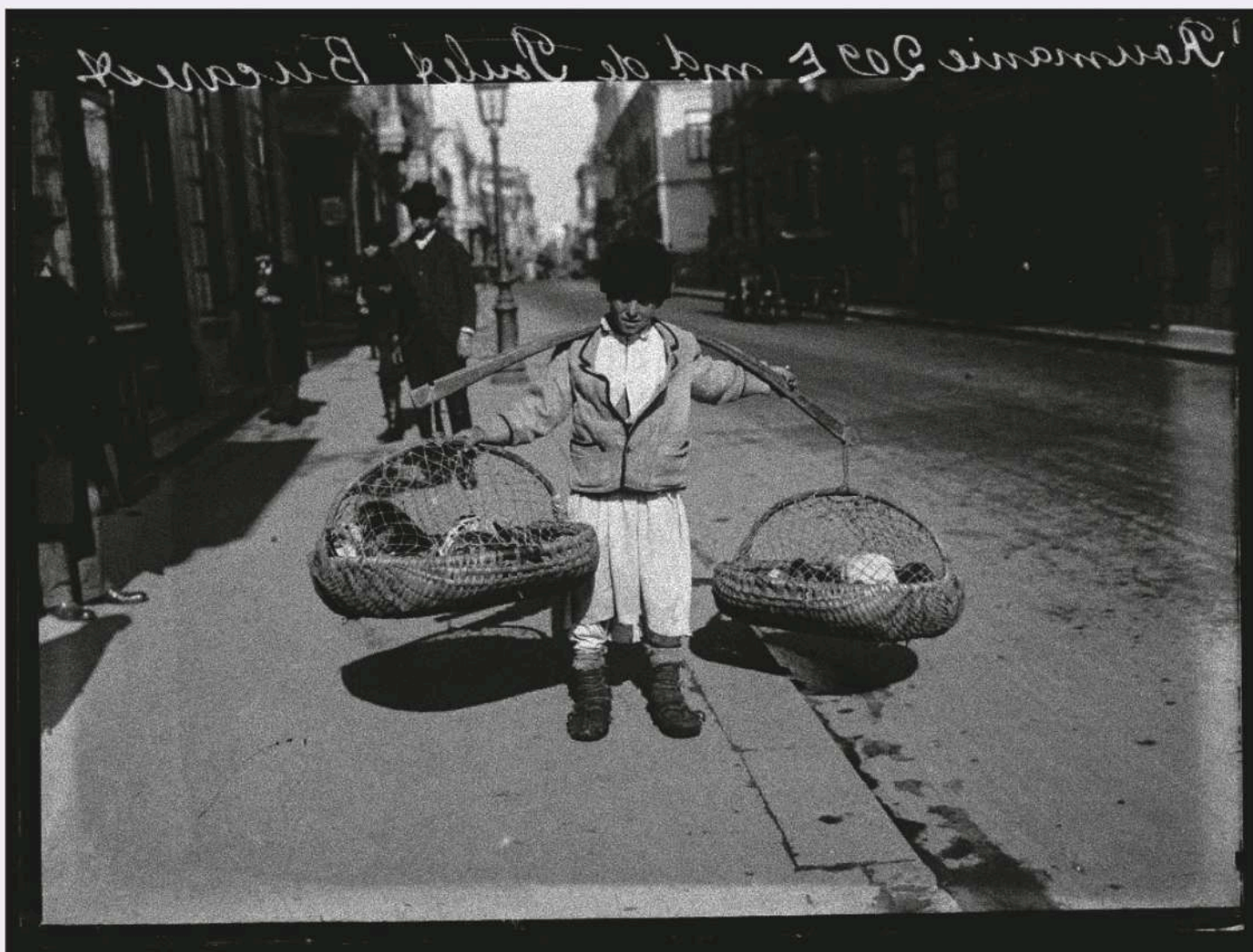
„România“ – spunem adesea de parcă numele țării noastre ar însemna de fiecare dată același lucru, de parcă ar avea mereu aceeași identitate. Dar România, dincolo de realitățile geografice, poate avea însemnătăți variate. Pentru unii, e Bucureștiul, pentru alții, județul Maramureș; pentru unii, munții, pentru alții, Bărganul; pentru unii, conservatorismul de neclintit, pentru alții, inițiativele progresiste; pentru unii, Simona Halep, pentru alții, Ada Milea, iar lista poate continua.

Veți găsi deci, în *Re-românia*, articole despre diversele regiuni ale țării, texte despre spectacole de teatru, eseuri sociologice, jurnale de călătorie. Veți găsi aici laturile multiple ale României, o țară văzută din unghiuri cu deschidere în grade diferite. Din textele publicate în această secțiune, vă puteți construi o altă țară, nu esențial diferită de cea pe care o cunoașteți, dar cu trăsături la care, poate, nici nu v-ați gândit.

# România mea orientală

Dinspre Bugeac spre Balcani prin Oltenia

VASILE ERNU



Roumanie Md de Poutik Bucarest, Ch. Chusseau-Flaviens, ca. 1900-1919

La un scriitor rus – Leontev – am citit când eram mai tânăr despre *balkanski dimok* – „fumul balcanic”: care miroase într-un fel.

Toamna târziu, când străbați câmpiile Bugeacului sau ale Basarabiei, vezi grămezi de frunze și crengi care fumegă zi și noapte. Ard mocnit, cu un firicel de fum albăstrui, care unește pământul și cerul într-un dans lasciv de cadână. Și acest miros e inconfundabil și memorabil, format dintr-un amestec de frunze uscate, crengi și diverse plante din grădinile țăranilor, care sunt arse. Era ceea ce un mare filozof rus care a călătorit prin zonă numea *balkanski dimok*, fum balcanic. Noi încă nu eram în Balcani, ci eram doar o poartă pentru călătorul slav în drumul său spre Balcani. Mirosul era însă divin.

Mai târziu, am mers și am stat multe luni în Balcani, în diverse țări. Am stat o toamnă întreagă în Sarajevo, o altă toamnă în Split pe malul dalmat, o alta în Istanbul pe malul Bosforului – eu locuind acum în București – un alt colț de Balcani.

Mergi pe străzile acestui oraș fascinant Sarajevo, ai 50 de ani și deodată te lovește un miros. Acel miros e atât puternic și cunoscut. Nu știi ce e, dar în tine declanșează o amintire, o retrăire puternică a ceva uitat. Îți amintește de bunica care-ți făcea ardei copti, tu fiind copil. Ah, acest miros de ardei copti – te face să te naști din nou. Datorită acestui miros îți amintești și crăpăturile mâinilor bunicii tale, simți mâna ei pe creștet.

Bucureștiul – poate cea mai orientală capitală europeană – este acum locul în care-mi cresc copilul. Balcanii sunt aici, în noi.

Cred că Balcanii din noi, din România, de care uneori ne rușinăm, sunt o mare moștenire – o zestre imensă. De ce ar trebui să ne fie rușine? Suntem și balcanici, și est-europeni, și central-europeni. Toate acestea ne îmbogățesc, ne diversifică, ne fac unici. Istoria ne-a lăsat urme care nu ar trebui șterse, ci înțelese și valorificate.

## Cum m-am îndrăgostit de București - adică de Balcani

M-am născut la marginea Bugeacului, în Basarabia, la periferia Imperiului de Est, într-o zonă foarte amestecată etnic și religios. Sunt un om din sud, îndrăgostit de stepa Bugeacului și Bărăganului, de gurile Dunării și Marea Neagră, de târgurile mici de la Cahul și până la Chilia, Boglar, Vulcănești, Ismail, Cetatea Albă. Mai eram îndrăgostit de Chișinău și de Odessa, orașele copilăriei.

Dar când eram mic, pe malul Prutului la gurile Dunării, am auzit un post de radio: „Aici București, România – ora exactă”. Bucureștiul, la început, a fost pentru mine un sunet de radio care venea dintr-o lume de dincolo: o lume foarte departe chiar dacă era la o aruncătură de băț. Pe atunci, îmi era mai ușor să-mi imaginez că voi ajunge la Tașkent sau Leningrad, Moscova sau Vladivostok, decât la București. Bucureștiul era doar un sunet: un sunet al naibii de plăcut. Bucureștiul e parte din sunetele copilăriei.

La București am ajuns după un drum lung. Întâi a fost Chișinăul, pe urmă Odessa, modelul meu de oraș. Apoi a venit Iașiul, cel mai rusesc oraș al României, dacă nu luăm în considerare Chișinăul, unde am făcut Facultatea de Filosofie. După aceea a venit Clujul, un oraș total diferit: mult mai conservator, mai așezat și cu reguli destul de canonice, orașul cu o excepțională comunitate maghiară. Aici am făcut un master, am activat pe la o veche sinagogă transformată în centru de artă.

Și, într-un final, am ajuns la București. Un oraș de care m-am îndrăgostit prea tare. Bucureștiul este unul dintre cele mai fascinante orașe pe care le-am cunoscut și în care am trăit.

Primul drum e de la gară spre centru, când te muți în noul oraș, și îți rămâne viu întipărit în memorie. Nici drumul de plecare, din centru spre gară, nu e ușor, dar e un drum ceva mai trist. Sincer să fiu, îmi e foarte greu să înțeleg oamenii care au trăit într-un singur oraș și „casa” lor este un singur oraș. Dar asta e o altă poveste. Îmi amintesc însă bine acel drum.

În diferite perioade ale zilei Bucureștiul este foarte divers. Avem „un București de dimineață”, alert, nervos, puțin brutal, unde trebuie să știi să te strecorei printre înjurăturile și claxoanele șoferilor, ghionturile din metrou sau autobuz. Există „un București de amiază”, mai detașat, dispus spre ironii, veselie. Există și „un București de seară” în mai multe trepte: de la nervi, oboseala muncii și grabă spre casă, până la atmosfera cheflie a oamenilor care se așază în crășme în așteptarea nopții. Noaptea ies la plimbare „speciile nocturne” ale orașului.

De la bandiții și hoții mei am învățat o chestiune importantă. Un oraș e ca o haină. Are fasonul și croiala lui. Uneori mai bună, alteori mai proastă. Cert este că el vrea mereu să-ți ia ochii cu ceea ce se vede la suprafață. Tu de obicei cazi pradă acestui fel de a-l cunoaște. Privești la material și croi, forme și culori și crezi că ai cunoscut orașul. Nu vezi lucrurile ascunse. Iar lucrurile ascunse sunt cele mai interesante. Adevărata față a orașului este nu cea care ți se dezvăluie, ci cea care ți se ascunde. De aceea un oraș trebuie buzunărit asemenea unui hoț de buzunare. Eu cu asta mă ocup. Buzunăresc Bucureștiul asemenea eroilor mei hoți. Iar Bucureștiul are foarte multe buzunare ascunse: mereu surprinzător.

Dacă Iașiul, oraș în care am stat șase ani, este de o blândețe și căldură ieșite din comun, iar Clujul, în care am stat zece ani, este distant și conservator, atunci Bucureștiul este un amestec în care ai de toate. Știu că orice gen de etichetare în acest stil este o banală simplificare, care nu face decât să mintă în esență, căci lucrurile sunt mult mai nuanțate și mai complexe. Dar suntem mereu tentați să simplificăm. În cazul Bucureștiului, ceea ce mi se pare foarte interesant e că „trăsăturile lui negative” sunt de fapt marile lui atuuri. Toate „sechelele” orașului au un farmec aparte.

Spre deosebire de orașele din Transilvania și Moldova, Bucureștiul este un oraș oriental. Este unul dintre cele mai orientale orașe din Europa: este Orientul Europei. Privite dinspre zona de influență austro-ungară de tip colonial, elementele

# POLITICOSUL 2024

Cumva, 2024 a parafrazat „filmul anului“: a fost un an al cărui sfârșit n-a fost. E încă în curs de desfășurare. Și, oricum, pare că a început târziu, pe un 24 noiembrie care reia numărul anului. Asemănătoare, contrarii, obiective, statistice, subiective, ficționale – perspectivele sunt multe și, până când acest an se va sfârși cu adevărat, se vor înmulți. Încă nu s-a ajuns la un consens – în altă dezordine de idei, suntem democrați încă. Considerând acest „în curs de desfășurare“ – Georgescu, dreapta extremă, decizia CCR, interferența Rusiei, felul în care ne simțim – totul e încă așa și pe dincolo. Motiv pentru care poate mai bine ne uităm în trecut, deci în afară, cât timp mai putem – cât timp mai avem:

Dușmanul înțelepciunii convenționale nu sunt ideile, ci parcursul evenimentelor. După cum am observat, înțelepciunea convențională se adaptează nu la lumea pe care este menită s-o interpreteze, ci la perspectiva pe care publicul o are asupra lumii. Întrucât aceasta din urmă rămâne ancorată în ceea ce este comod și familiar, în timp ce lumea merge mai departe, înțelepciunea convențională se află întotdeauna în pericol de obsolescență. Acest lucru nu este fatal din prima. Lovitura decisivă la adresa înțelepciunii convenționale vine atunci când ideile convenționale nu mai reușesc să se ocupe de o anumită contingentă la care obsolescența le-a făcut palpabil inaplicabile. Aceasta trebuie să fie, mai devreme sau mai târziu, soarta ideilor care și-au pierdut legătura cu lumea. În această etapă, irelevanța lor va fi adesea dramatizată de un individ. El va dobândi tot creditul pentru răsturnarea înțelepciunii convenționale și pentru instaurarea unor idei noi.

— John Kenneth Galbraith, 1958<sup>1</sup>

1. John Kenneth Galbraith, *The Affluent Society*, New York, Houghton Mifflin, 1958, pp. 21-22.

# Scriitorii și alegerile din România

OVIDIU ȘIMONCA

Aproape în fiecare seară, la multe televiziuni din România, apar tot felul de preinși analiști sau experți care ne spun diverse lucruri despre alegeri, democrație și pierderea libertăților. Uneori, asistăm și la o susținere fățișă pentru un anumit candidat. Informarea și analiza sunt lăsate în plan secund, iar accentul cade pe susținerea „noastră” și a „celor de-ai noștri”.

Revista *Matca* și-a propus să aducă în fața cititorilor câțiva scriitori pentru a comenta evenimentele politice prin care trece România. Deși nu sunt analiști politici, aceștia sunt preocupați de evoluția democratică a unei țări care, din 1989, încearcă să își construiască un traseu firesc, fără îngrădirea drepturilor și libertăților cetățenești. Am pornit de la patru întrebări esențiale, pe care le puteți citi mai jos; răspunsurile au fost fie punctuale, fie în forma unor texte mai ample, inspirate de aceste întrebări.

Convingerea noastră este că e important să oferim cititorilor un spațiu de reflecție și dezbateri, în care opiniile diverse pot contribui la înțelegerea realității actuale – fie ea bună sau rea –, dar care poate avea consecințe pe termen lung. Precizăm că întreaga anchetă a fost realizată înainte ca administrația Trump să deschidă, într-un mod absurd, o relație de înțelegere cu Moscova, neglijând sacrificiul Ucrainei, țară invadată de Rusia în februarie 2022. Răspunsurile au ajuns la redacție între 1 și 12 februarie.

1. Au fost speciale alegerile din 2024 sau ar trebui folosit un alt cuvânt?
2. Anularea alegerilor vi s-a părut o decizie democratică?
3. Credeți că România evoluează într-o direcție democratică?
4. Considerați că România este amenințată, intern și/sau extern? Dacă da, de către cine sau ce?

## PETRE BARBU: „ROMÂNIA SE AFLĂ ÎNTR-UN PUNCT PERICULOS”

1. Cred cu tărie că în decembrie 2024 am asistat la niște „alegeri”. Democrația din România, care a scârțâit în ultimii 35 de ani, a crăpat la „încheieturi”. Sunt furios și voi avea o tresărire de furie de-acum înainte ori de câte ori îmi voi aminti de aceste alegeri. Este extrem de grav și periculos ce

s-a întâmplat în decembrie 2024. Votul meu a fost călcat în picioare. Voturile concetățenilor mei au fost șterse. Asemenea umilință n-o pot ierta. Îmi pare rău, dar voi rămâne cu această traumă. Tocmai de aceea, nu pot să uit și nu pot să-i iert pe autorii acestei lovituri constituționale. Parafrazând un slogan de la Rock FM, pot spune cu riscul unui dezacord: „Genul alegerilor – o mizerie!”.

2. Nu! N-a fost o decizie democratică. A fost un abuz comis de o putere (PSD-PNL-Servicii) care se dorește eternă. Repet, a fost un abuz major. Nici până acum reprezentanții puterii (fostul președinte Iohannis, premierul în funcție, serviciile de informații) n-au dat explicații credibile și concrete.

Și nu vor face asta niciodată. Au pus „batista pe țambal“. Toate explicațiile și comentariile „experților“ care justifică decizia Curții Constituționale de anulare a primului tur al alegerilor prezidențiale mi se par penibile și reprezintă o propagandă grețoasă. Argumentele acestei anulări sunt subțiri și dovezile pe care se susțin sunt neconcludente. Așadar, anularea s-a bazat pe un singur „argument“: „așa am vrut noi!“ Noi, Puterea! Votul poporului a fost aruncat la gunoi. De ce? Pentru că așa a vrut Puterea!

3. România se află într-un punct periculos. Actuala clasă politică și-a pierdut definitiv credibilitatea. Nu mai este clară distincția dintre adevăr și minciună. Actualii politicieni nu mai sunt crezuți nici când spun adevărul. Nici când explică o decizie politică nu mai sunt crezuți. Pierderea încrederii este o catastrofă. O altă catastrofă este delirul candidatului Călin Georgescu, omul sistemului sau, mai degrabă, al unei părți a sistemului. Trecutul său este protejat și ocultat cu mare grijă de sistem. Georgescu nu-mi inspiră încredere, ci, dimpotrivă, o puternică repulsie. Mai mult, nu cred că suveraniștii sunt în stare să conducă România: sunt incompetenți, niște mahalagioaice cu ifose, care vor duce țara direct în prăpastie. La această criză generalizată de încredere prevăd că se va adăuga și o criză economică. Așa cum stau lucrurile în Europa (pierderea competitivității, Green Deal, datoriile guvernamentale, inflația, birocrăția și reglementările sufocante), criza economică va lovi negreșit și România. Trenul merge în viteză spre zid, iar direcția este dictată nu de America, nici de Rusia sau China, ci din interiorul Europei.

4. România este amenințată din interior de o clasă politică execrabilă și rapace, de o administrație mediocră și leneșă, de o justiție coruptă, de un sistem de sănătate bolnav și clientelar și de un sistem de învățământ obosit și resemnat. România trăiește fără un plan de țară, fără o viziune, fără să facă niciun efort din interior care să genereze speranțe, fără reforme structurale. Absența reformelor profunde reprezintă principala amenințare pentru România.

## MARIANA CODRUȚ: „DEMOCRAȚIA NOASTRĂ, CA O COLIBĂ DE PAIE SPULBERATĂ DE PRIMUL VÂNT“

E bine zis „speciale“. Fiindcă au oferit o radiografie cvasicompletă a țării la 35 de ani de la căderea comunismului: frustrări uriașe în rândul populației (evidențiate de scorul nemaiatins până acum de partidele extremiste); incapacitatea instituțiilor statale de a asigura/apăra legalitatea și corectitudinea alegerii președintelui țării. Iată: în ciuda declarațiilor sale exaltând fățish ideologii criminale și „înțelepciunea rusească“

ori demonizând UE și NATO, un Georgescu, necunoscut publicului larg, n-a fost stânjenit de nimeni să candideze și chiar să obțină o poziție de prim-plan. În condițiile în care, ulterior, manipularea prin TikTok și minciuna lui că n-a investit nici un ban în campania electorală au fost dovedite, decizia de anulare a turului al II-lea mi s-a părut justă – „stop joc, când cărțile sunt măsluite“, ca să preiau formula scurtă și cuprinzătoare a scriitoarei Carmen Mușat.

Tot justă aș găsi hotărârea ca acest individ, care nu pare cu mințile acasă – lucru incompatibil cu o funcție de mare răspundere –, să nu mai aibă dreptul să se reînscrisă în cursă; nu în ultimul rând, alegerile din 2024 au pus într-o lumină orbitoare iresponsabilitatea partidelor de guvernământ, care au împins țara în marasmul actual cu jocurile lor murdare (PSD a cedat din voturile susținătorilor lui în favoarea extremiștilor iar PNL e unul dintre finanțatorii campaniei pe TikTok a lui Georgescu, după cum am aflat din presă).

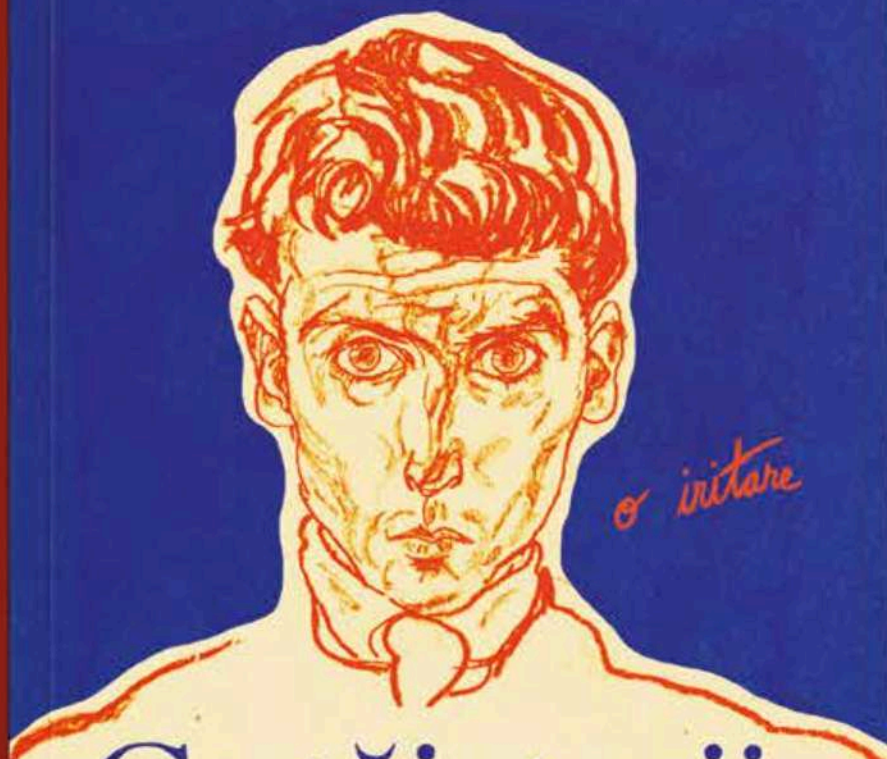
O asemenea radiografie îmi întărește vechea convingere că democrația noastră e șubredă ca o colibă de paie spulberabilă de prima pală de vânt mai puternic. Și mi-a sporit teama că România e amenințată masiv, dar din interior cu deosebire. De către instituțiile ei fundamentale, corupte și politizate până în măduva oaselor. De către conducătorii ei, adică exact de cei care ar trebui s-o mențină pe traseul european, asta presupunând din parte-le obligatoriu viziune și o implicare capabile să prevină exacerbarea naționalismului și a izolaționismului în rândul votanților. Însă țara, cetățenii de rând și bunăstarea lor materială, morală și spirituală par să fie mereu cele din urmă griji ale liderilor noștri cinici, lacomi și iresponsabili.

În fine, și de către cei plantați de politicieni în posturi-cheie e amenințată deseori România (te și miri când prin filtru mai scapă și persoane respectabile ca Emil Hurezeanu, din ultimul guvern...).

Când te uiți la majoritatea inșilor cu acces într-un fel sau altul la putere, ai zice că suntem o nație de încuiați, de lătrăi și de nesimțți. Or, în țara asta sunt mulți oameni cu minte, cu discernământ și cu obraz. De ce nu ajung ei la butoane? Poate de silă față de un areal atât de toxic ca lumea politică, mai sigur însă, pentru că „factorii de decizie“ au alte gusturi. De ce l-a preferat coaliția PSD-PNL-UDMR pe Antonescu, și nu pe un Nicușor Dan, de pildă? Toți intelectualii în judecata căroră mă regăsesc i-au descoperit lui Antonescu un singur merit: „papagalul“. Cu toate acestea, el e alesul, nu actualul primar al Capitalei care mie îmi pare un om cinstit: răspunde la obiect la întrebări, nu turuind formule prefabricate și învățate pe de rost, cum fac cei ce au ceva de ascuns – adică majoritatea politrucilor autohtoni; nu exagerează nici reușitele, nici eșecurile proprii ori ale celorlalți, nu reduce ideea de opoziție la înjurături etc. În plus, are experiență în treburile publice, e școlit și umblat prin lume. Dar, ca să susții un asemenea personaj la funcția de președinte, trebuie să te gândești nu la interesele personale ori partinice, ci la cele ale României. Lucru vital oricând, cu atât mai mult când umbra Rusiei se lungește tot mai tare asupra țărilor din Est.

THOMAS  
BERNHARD

O carte care  
nu trebuie rotată.  
Karl Ove  
Knausgård



# Ca tăietorii de lemne

Traducere de Daniela Ștefănescu



Nicio altă carte a lui Bernhard n-ar putea fi  
o introducere mai bună pentru opera sa.  
O ilustrare perfectă a inteligenței, spiritului critic  
și puterii sale de introspecție. Un roman plin de umor.

**THE WASHINGTON POST**



byblos

curteaveche.ro